

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

NR
52

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1991 ROKU

ISSN 1231-2673

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

MAJ 2017

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz
Jarosław Ołowski

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU MLEKA:

Jadwiga Seremak-Bulge

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 6,32

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	5
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	7
II. Produkcja mleka <i>prof. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	8
III. Przetwórstwo mleka <i>prof. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	15
IV. Spożycie mleka i jego przetworów <i>dr hab. Krystyna Świetlik, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB</i>	19
V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami <i>dr inż. Piotr Szajner, mgr inż. Monika Roman</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	25
VI. Działania interwencyjne na rynku mleka <i>mgr inż. Joanna Sych-Winiarek, Agencja Rynku Rolnego</i>	32
VII. Ceny <i>prof. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge</i> <i>dr hab. Krystyna Świetlik, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	36
Artykuł specjalny: Mity i fakty dotyczące spożycia mleka w Polsce <i>prof. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	46
Aneks	50

W 2016 r. krajowy rynek mleka znajdował się pod wpływem diametralnie różnych uwarunkowań międzynarodowych. W pierwszym półroczu przedłużająca się dekonjunktura na światowym rynku skutkowałą głębokim regresem cen. W drugim półroczu poprawa koniunktury pod wpływem rosnącego popytu krajów rozwijających się gospodarczo oraz zmniejszenia presji podaży doprowadziła do dynamicznego wzrostu cen na wszystkich poziomach rynku, ale z różną dynamiką.

Po głębokim spadku w 2015 r. średnioroczne ceny skupu mleka na skutek ich zmniejszenia w pierwszym półroczu o 9,9% zmalały w 2016 r. o 2,3%, mimo ich zwiększenia w drugim półroczu o 5,7%. W grudniu były one wyższe niż przed rokiem o 20,4%. Ceny zbytu przetworów mlecznych wzrosły średnio w roku o 1,8%, podczas gdy ceny detaliczne nabiału spadły o 2,0%, a masła o 0,8%. Wyraźnie pogorszyła się pozycja producentów mleka w stosunku do jego przetwórców, mierzona dynamiką cen, mimo dominacji spółdzielczej formy własności w przetwórstwie mleka. Warto dodać, że dotyczy to nie tylko 2016 r., ale

także ostatnich pięciu lat i pierwszego kwartału 2017 r. Było to efektem słabej pozycji negocjacyjnej przetwórców, którzy w latach dobrej koniunktury nie są w stanie przerzucić na handel rosnących kosztów produkcji, a w latach dekonjunktury zdecydowanie obniżyli ceny surowca w obronie swojej kondycji finansowej.

Dynamika podaży zaczęła spadać z bardzo wysokiego poziomu,oczynając od drugiego kwartału 2016 r., pod wpływem niskich cen i pogarszającej się opłacalności produkcji. Jednakże dynamiczny wzrost cen skupu w drugim półroczu doprowadził do ponownego zwiększenia skupu mleka, mimo wprowadzenia przez Komisję Europejską zachęt do ograniczania produkcji. Skup mleka wzrósł w 2016 r. o 2,3% do ok. 10,8 mld l (ponad 11,1 mld kg), z tego w pierwszym półroczu o 5,7%.

Ocenia się, że pod wpływem zwiększenia pogłowia krów użytkowanych mlecznie (o 1,5-2,0%) oraz ich wydajności (o 1,8-2,0%) produkcja mleka może zwiększyć się w 2017 r. o 3,3% do ponad 13,3 mld l (13,7 mld kg). Dochody produ-

centów zmniejszy jednak konieczność zapłaty trzeciej raty kar za przekroczenie indywidualnych kwot mlecznych w roku kwotowym 2014/15 przez najbardziej efektywnych i ekspansywnych producentów.

Pogłowie krów mlecznych w połowie 2017 r. może zwiększyć się do 2189 tys. szt., a w końcu 2017 r. do ok. 2,17 mln szt., w wyniku zwiększenia liczebności pogłowia przede wszystkim w dużych, najbardziej efektywnych gospodarstwach specjalizujących się w produkcji mleka i postępującej restrukturyzacji zaplecza surowcowego mleczarstwa.

Wskaźnik samowystarczalności sektora mlecznego w 2016 r. zmniejszył się do prawie 118%, pod wpływem ograniczenia eksportu, przy zwiększonym imporcie, spowodowanym rosnącym spożyciem. W 2017 r. nadwyżka podaży nad popytem powróci prawdopodobnie do ok. 121%, pod wpływem wyraźnie zwiększonej produkcji. Pozwoli to zwiększyć eksport oraz spożycie mleka i jego przetworów. Bilansowe spożycie mleka (wraz z mlekiem zużyтым do produkcji masła) zwiększyło się o 4,5% do 10,752 mld kg, a w przeliczeniu na

Tabela 1

Bilans mleka (w tys. ton)¹

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016 ^{a)}	2017 ^{b)}
Produkcja ogółem	12736	13003	13262	13271	13726
w tym mleka krowiego	12718	12986	13236	13244	13700
Import ^{c)}	1418	1737	1630	1793	1630
Razem do dyspozycji	14154	14740	14892	15063	15356
Eksport ^{c)}	3498	4032	4034	3811	4000
Na pasze	544	594	566	515	515
Na spożycie	10111	10114	10292	10738	10841
w tym samozaopatrzenie	1647	1441	1390	1235	1132
Razem rozchody	14154	14740	14892	15063	15356
Samowystarczalność^{d)} (%)	119,4	121,3	121,9	117,7	120,6

¹ Liczby względne (wskaźniki, odsetki) w całym raporcie obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w publikacji. Ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości ogółem.

^{a)} Szacunek IERiGŻ-PIB.

^{b)} Prognoza IERiGŻ-PIB.

^{c)} Wolumen eksportu i importu obliczono wykorzystując współczynniki zawartości suchej masy, zgodnie z rozdziałem V.

^{d)} Liczona jako relacja produkcji do zużycia wewnętrznego (spożycie plus zużycie paszowe).

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i MF.

1 mieszkańca wyniosło 280 kg. Wpłynęło na to zwiększenie spożycia nabiału, które szacuje się na 219 l/mieszkańca w ekwiwalencie mleka surowego, pod wpływem spadku cen detalicznych (o 2,0% średnio w roku) oraz wzrostu dochodów. Spożycie masła wzrosło do 4,7 kg/mieszkańca, pod wpływem spadku jego cen (o 0,8%). Spadek cen detalicznych nabiału doprowadził do poprawy konkurencyjności cenowej nabiału zarówno w stosunku do całej żywności, jak i innych produktów pochodzenia zwierzęcego, z wyjątkiem jaj. Poprawiła się także konkurencyjność cenowa masła w stosunku do innych rodzajów tłuszczów, także roślinnych. Dynamiczny wzrost cen w drugiej połowie 2016 r. i w pierwszym kwartale 2017 r. doprowadził do relatywnego podrożenia masła w stosunku do innych rodzajów tłuszczów, co może doprowadzić do spadku jego spożycia w 2017 r. Natomiast spożycie nabiału może być większe o 0,5-1,0%, mimo wyższych cen. W Unii Europejskiej oraz w USA zmieniła się bowiem ocena wpływu tłuszczu mlecznego i tłuszczów trans na zdrowie, a spożycie masła rośnie kosztem margaryn.

Presja podaży mleka surowego spowodowała, że podniesiono produkcję większości przetworów mlecznych, z wyjątkiem jogurtów, mleka skondensowanego, śmietany, mleka w proszku, serów pleśniowych i proszkowanych oraz tzw. tłuszczów żółtych o obniżonej zawartości tłuszczu mlecznego. Najbardziej, bo o prawie 33% zwiększono produkcję „produktów seropodobnych”, bezwodnego tłuszczu mlecznego (o 18,5%) oraz serów pleśniowych i proszkowanych (o 10,4%). Produkcję serów dojrzewających oraz twa-

rogowych zwiększono o 4,9-5,7%, a serów topionych o 5,5%. Produkcję serwatki, w tym także suszonej zwiększono o ok. 2%. Wzrost produkcji mleka płynnego (o 4,7%) był wypadkową zwiększenia ilości mleka sprzedawanego odbiorcom końcowym o 0,7% oraz zwiększenia produkcji tzw. mleka przerzutowego od sprzedawanego innym mleczarniom do dalszego przerobu o 9,0%.

Poprawiła się wyraźnie kondycja finansowa przedsiębiorstw przetwarzających mleko i produkujących sery, mimo wzrostu kosztów surowcowych. Przyczynił się do tego wzrost cen zbytu (o 1,8%) oraz ilości przetworzonego mleka (o 2,3%). Przy większej o 2,7% wartości sprzedaży zysk brutto wzrósł w 2016 r. o 47,8% do prawie 667 mln zł, mimo większych kosztów operacyjnych o 1,5%. Poprawiły się wszystkie wskaźniki rentowności, które zbliżyły się do poziomu z 2013 r., ale mleczarstwo zaliczane jest do branż o relatywnie niskiej rentowności. Poprawiła się także tradycyjnie wysoka płynność finansowa. Wyraźnie zwiększył się udział firm rentownych zarówno w ilości firm, jak i wartości sprzedaży sektora. Znacznie lepsza sytuacja finansowa umożliwiła wzrost nakładów inwestycyjnych, mimo opóźnienia wsparcia w ramach PROW z perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Wzrosła wydajność pracy, przy niewielkim zwiększeniu zatrudnienia.

Pod wpływem niskich cen transakcyjnych pogorszeniu uległy wyniki handlu zagranicznego artykułami mleczarskimi. Przy mniejszym o 5,5% wolumenie eksportu (liczonego w ekwiwalencie mleka

surowego wraz z serwatką) w 2016 r. w porównaniu z 2015 r. oraz większym o 10% wolumenie importu, ilościowa nadwyżka eksportu nad importem zmalała o 16,1% do 2,0 mln ton. Pod wpływem niższych cen eksport spadł w ujęciu wartościowym o 4% (do 1585 mln EUR), ale import został zwiększony o 11,3% (do 883,5 mln EUR). W rezultacie dodatnie saldo handlu zagranicznego przetworami mlecznymi spadło o 18,1% do prawie 702 mln EUR. Mimo niskich cen i utrudnień administracyjnych związanych z rosyjskim embargiem nie nastąpiły większe zmiany w strukturze geograficznej eksportu. Zmniejszył się natomiast udział półproduktów na rzecz produktów finalnych, o większej wartości dodanej. Coraz intensywniej rozwija się eksport wewnątrzgałęziowy.

W 2017 r. powinien nastąpić wzrost obrotów handlowych sektora mleczarskiego z zagranicą, zarówno po stronie eksportu, jak i importu. Zachęcać do tego będą wysokie ceny oraz większe dostawy mleka surowego, a w mniejszym stopniu także wzmożony popyt krajowy. Ocenia się, że w całym 2017 r. wartość eksportu sektora mleczarskiego może wynieść 1845 mln EUR, a importu 940 mln EUR. Dodatkowo wyniesie więc 905 mln EUR i będzie o 29% większe niż w 2016 r. Wolumen eksportu prawdopodobnie przekroczy 4 mld kg ekwiwalentu mleka surowego (wraz z serwatką), a importu 1,63 mld kg. Eksport netto zwiększy się więc do 2,37 mld kg ekwiwalentu mleka surowego, co stanowić będzie ok. 18% globalnej produkcji mleka w Polsce lub 20,5% mleka skupionego przez przemysł mleczarski.

SUMMARY

In 2016, the domestic milk market was influenced by the radically different international circumstances. In the first six months, the prolonged economic slump in the world market resulted in a deep price decrease. In the second half, the improved economic situation, under the influence of the growing demand of the developing countries and the reduced supply pressure, led to a dynamic rise in the prices at all levels of the market, but at a different pace.

After the deep decrease in 2015, the average annual prices of milk purchase, as a result of their reduction in the first half by 9.9%, decreased in 2016 by 2.3%, despite their increase in the second half by 5.7%. In December, they were higher than the year before by 20.4%. The selling prices of milk products increased, on average, by 1.8%, while the retail prices of dairy products decreased by 2.0% and of butter by 0.8%. The position of milk producers in relation to milk processors, as measured by the growth rate of the prices, clearly deteriorated despite the dominance of the cooperative form of ownership in milk processing. It is worth noting that this applies not only to 2016,

but also to the last five years and the first quarter of 2017. This resulted from the weak negotiating position of processors who in the good economic times are unable to transfer the growing costs of production to trade, and in the times of the economic slump they definitely lowered the prices of raw material to defend their financial condition.

The supply growth rate started decreasing from a very high level, starting from the second quarter of 2016, due to the low prices and deteriorating profitability of production. However, due to the dynamic growth of the purchase prices in the second half the purchase of milk increased again, despite the fact that the European Commission had introduced incentives to reduce production. Milk purchase increased in 2016 by 2.3% to 10.8 billion l (more than 11.1 billion kg), of which by 5.7% in the first year.

It is estimated that under the influence of the increased population of dairy cows (by 1.5-2.0%) and their performance (by 1.8-2.0%), milk production may increase in 2017 by 3.3% to more than 13.3 billion l (13.7 billion kg). The

producer income will, however, be reduced by a need for paying the third instalment of the penalties for exceeding individual milk quota in the quota year 2014/15 by the most effective and expansive producers.

The population of dairy cows in mid-2017 may increase to 2,189 thousand head, and at the end of 2017 to about 2.17 million, as a result of the increased population in particular in large, most efficient holdings specialised in milk production and the progressive restructuring of the raw material facilities of the dairy industry.

The rate of self-sufficiency in the milk sector in 2016 decreased to nearly 118%, under the influence of export restriction, increased imports, due to growing consumption. In 2017, the excess of supply over demand will probably return to about 121%, under the influence of clearly increased production. This will allow to increase the export and consumption of milk and milk products. The balance-sheet consumption of milk (including milk used for production of butter) increased by 4.5% to 10.752 bil-

Table 1
Milk balance (in thousand tonnes)¹

Specification	2013	2014	2015	2016 ^{a)}	2017 ^{b)}
Total production	12736	13003	13262	13271	13726
including cow's milk	12718	12986	13236	13244	13700
Import ^{c)}	1418	1737	1630	1793	1630
Available in total	14154	14740	14892	15063	15356
Export ^{c)}	3498	4032	4034	3811	4000
For feed	544	594	566	515	515
For consumption	10111	10114	10292	10738	10841
including self-supply	1647	1441	1390	1235	1132
Expenses in total	14154	14740	14892	15063	15356
Self-sufficiently^{d)} (%)	119.4	121.3	121.9	117.7	120.6

¹ Relative numbers (indices, percentages) in the entire number have been usually calculated based on absolute data expressed with the greater accuracy than provided in the publication. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may differ from provided total values.

^{a)} Estimate by IAFE-NRI

^{b)} Forecast by IAFE-NRI.

^{c)} Export and import volumes have been calculated using the dry matter coefficient, in accordance with Chapter V

^{d)} Calculated as the production/internal consumption ratio (consumption plus feed consumption).

Source: Calculations of IAFE-NRI based on the Central Statistical Office and Ministry of Finance data.

lion kg, and per capita it amounted to 280 kg. This resulted in the increased consumption of dairy products, which it estimated at 219 l per capita in raw milk equivalent, due to the decrease in retail prices (by 2.0% on average during the year) and the increase in income. The consumption of butter increased to 4.7 kg per capita, due to the decrease in its prices (by 0.8%). The decrease in retail prices of dairy products resulted in the improved price competitiveness of dairy products both in relation to food in general and to other products of animal origin, with the exception of eggs. The price competitiveness of butter also improved in relation to other types of fats, also vegetable ones. The dynamic increase in the prices in the second half of 2016 and in the first quarter of 2017 resulted in the relative increase in the prices of butter in relation to other types of fats, which may lead to a decrease in its consumption in 2017. On the other hand, the consumption of dairy products may be higher by 0.5-1.0%, despite their higher prices. In fact, in the European Union and in the United States the assessment of the impact of milk fat and trans fats on health has changed and the consumption of butter is growing at the expense of margarine.

Pressure of supply of raw milk resulted in increased production of most milk products, excluding yoghurt, condensed milk, cream, milk powder, blue and powdered cheese and so-called yellow fats with the reduced milk fat content. The highest increase, by almost 33%, took place in production of „cheese-like products”, anhydrous milk fat (by 18.5%) and blue and powdered cheese (by 10.4%).

Production of ripened cheese and curd increased by 4.9-5.7%, and of processed cheese by 5.5%. Production of whey, including dried whey, increased by about 2%. The increase in production of liquid milk (by 4.7%) was a result of increasing the amount of milk sold to final customers by 0.7% and increasing production of the so-called transfer milk resold to other dairies for further processing by 9.0%.

The financial situation of enterprises processing milk and producing cheese clearly improved, despite the increase in the costs of raw materials. This was caused by the rise in the selling prices (by 1.8%), and the amount of processed milk (by 2.3%). With the sales value higher by 2.7%, gross profit increased in 2016 by 47.8% to nearly PLN 667 million, despite the operating costs higher by 1.5%. All profitability indices improved, becoming closer to the level of 2013, but the dairy industry is included among the sectors with the relatively low profitability. The traditionally high financial liquidity also improved. The share of profitable companies both in the number of companies and in the sales value of the sector clearly increased. The much better financial situation enabled the growth of investment inputs, despite the delay of support under the RDP from the financial perspective 2014-2020. The labour productivity increased, with the small increase in employment.

Under the influence of low transaction prices, the foreign results of trade in dairy products deteriorated. With the export volume lower by 5.5% (calculated in raw milk equivalent together with whey) in 2016 when compared to 2015

and the import volume higher by 10%, the quantitative excess of export over import decreased by 16.1% to 2.0 million tonnes. Under the influence of the lower prices, the export decreased, in value terms, by 4% (to EUR 1,585 million), but the import increased by 11.3% (to EUR 883.5 million). As a result, the positive balance of foreign trade in milk products decreased by 18.1% to almost EUR 702 million. Despite the low prices and administrative difficulties associated with the Russian embargo, there were no great changes in the geographical structure of the export. On the other hand, the share of semi-finished products decreased for the benefit of finished products, with greater value added. The interbranch export is developing more and more intensely.

In 2017, there should be an increase in foreign trade of the dairy sector, both in terms of the export and import. This will be encouraged by the high prices and larger supplies of raw milk, and, to a lesser extent, also the increased domestic demand. It is estimated that in 2017 the export value of the dairy sector may amount to EUR 1,845 million, and of the import EUR 940 million. Therefore, the positive balance is forecast at EUR 905 million and will be higher by 29% than in 2016. The export volume will probably exceed 4 billion kg of raw milk equivalent (together with whey), and the import volume – 1.63 billion kg. Thus, the net export will increase to 2.37 billion kg of raw milk equivalent, which will account for about 18% of global milk production in Poland, or 20.5% of milk purchased by the dairy industry.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek ryb (26) • maj 2017,
2. Rynek drobiu (51) • maj 2017,
3. Rynek zbóż (52) • maj 2017,
4. Rynek mięsa (52) • czerwiec 2017,
5. Rynek rzepaku (50) • czerwiec 2017,
6. Rynek owoców i warzyw (50) • czerwiec 2017,
7. Rynek wyrobów tytoniowych (5) • czerwiec 2017,
8. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (46) • wrzesień 2017,
9. Rynek mleka (53) • wrzesień 2017,
10. Rynek pasz (39) • wrzesień 2017,
11. Rynek drobiu i jaj (52) • październik 2017.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2017 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2017 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>